

تجزیه و ترکیب	موضوع :	۳	پایه :
۸	ساعت :	۸۹/۶/۲۵	تاریخ :

نام کتاب: تجزیه و ترکیب نیمه اول جزء بیست و نه قرآن کریم

لطفاً فقط به ۱۰ سوال پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی شود (هر سؤال ۲ نمره)

* «ربِّ اغفر لی ولوالدیّ ولمن دخل بیتی مؤمناً وللمؤمنین والمؤمنات ولا تزد الظالمین إلاّ تیاراً» (نوح: ۲۸) (ع: ۱ د: ۳)

۱. أ. نقش «ربّ» و «تیاراً» چیست؟ ب. «لا تزد» را ترکیب کنید.

أ. ربّ: مفعول به. تیاراً: مفعول دوم.

ب. لا: ناهیه. تزد: فعل و فاعل أنت مستتر - «لا تزد» عطف بر «اغفر»

* «یا لیتها کانت القاضیه * ما أغنی عنی مالیه» (حاقه: ۲۸-۲۷) (ع: ۳ د: ۲)

۲. أ. دو احتمال برای ترکیب «یا لیتها» بنویسید. ب. دو احتمال در نوع «ما» بنویسید و طبق هر دو احتمال «ما» را ترکیب کنید.

أ. یا لیتها: ۱. یا: حرف نداء و منادا محذوف - لیت مشبّهه بالفعل. ۲. یا: حرف تنبیه - لیت: مشبّهه بالفعل.

ب. ۱. استفهامیه، ما: مفعول مقدم. ۲. نافیّه: حرف غیر عامل.

* «وما هو بقول شاعر قليلاً ما تؤمنون ولا بقول كاهن» (حاقه: ۴۱ و ۴۲) (ع: ۳ د: ۲)

۳. أ. دو احتمال در نقش «قلیل» بنویسید. ب. نوع «لا» چیست؟ ج. اضافه «قول» به «شاعر» معنوی است یا لفظی؟ چرا؟

أ. قلیل: جانشین مفعول فیه یا جانشین مفعول مطلق. (صفت برای زمان محذوف یا صفت برای مصدر محذوف).

ب. لا: زائده است.

ج. اضافه معنویه است چون قول صفت نیست.

* «فمال الذین کفروا قبلک مهطعین عن الیمین وعن الشمال عزین» (معارج: ۳۷ و ۳۶) (ع: ۲ د: ۳)

۴. به صورت کامل ترکیب کنید.

ما: مبتدا؛ للذین: خبر؛ کفروا: صله؛ قبل: ظرف متعلّق به مهطعین یا متعلّق به محذوف؛ مهطعین: حال از «واو» کفروا. عن الیمین و عن الشمال:

متعلّق به عزین (یا متعلّق به محذوف حال از الذین یا ضمیر مهطعین) - عزین: حال از الذین یا ضمیر مهطعین.

* «ألم تروا کیف خلق الله سبع سماوات طباقاً» (نوح: ۱۵) (ع: ۱ د: ۳)

۵. أ. سه احتمال در تجزیه «طباق» بنویسید. ب. نقش «کیف» و «طباقاً» چیست؟

أ. ۱. جمع طبقه. ۲. مصدر سماعی باب مفاعله. ۳. صیغه مبالغه.

ب. کیف: حال. طباقاً: صفت یا مفعول مطلق. یا مفعول به برای «لم تروا».

* «عُتِلَّ بعد ذلك زَينِم * أن كان ذا مال وبنين * إذا تتلى عليه آياتنا قال أساطير الأولين» (قلم: ۱۳) (ع: ۳: د: ۲)

۶. أ. «أن كان ذا مال» و «أساطير» را ترکیب کنید. ب. «عتلَّ» را تجزیه کنید.

أ. أن كان ذا مال: أن: حرف مصدری - كان: ناقصه - هو: اسم کان - ذا مال: مضاف و مضاف الیه و خبر کان - أن همراه صلّه: منصوب به نزع خافض و مفعول له. اساطیر: خبر برای مبتدای محذوف.
ب. عتل: صفت مشبّهه، مذکر، ثلاثی مجرد.

* «قل هو الرحمن آمناً به وعليه توكلنا فستعلمون من هو في ضلال مبين» (ملک: ۲۹) (ع: ۳: د: ۲)

۷. كلمه «مبين» را تجزیه کنید. ب. نقش و اعراب جمله «آمناً به» را مشخص کنید.

أ. مبين: اسم فاعل باب افعال - صيغه مفرد مذكر. ب. آمناً به: منصوب مقول قول دوم (یا مرفوع، خبر دوم برای هو).

* «ألم يأتكم نذيرٌ * قالوا بلى قد جاءنا نذيرٌ فكذبنا وقلنا ما نزل الله من شيء إن أنتم إلا في ضلال كبير» (ملک: ۹۸) (ع: ۳: د: ۲)

۸. أ. آیا به کار بردن «نعم» یا «لا» بجای «بلى» در آیه شریفه صحیح است؟ چرا؟ ب. نوع «من» و متعلق آن را بیان کنید.
أ. خیر؛ چون نعم برای تصدیق می آید و لا برای تکذیب جمله مثبت می آید در حالیکه در آیه شریفه برای تکذیب منفی است.
ب. من زائده است و متعلق نمی خواهد.

* «ولقد زينّا السماء الدنيا بمصابيح وجعلناها رجوماً للشياطين وأعتدنا لهم عذاب السعير» (ملک: ۵) (ع: ۱: د: ۳)

۹. أ. آیا جمله «لقد زينّا السماء الدنيا» محلی از اعراب دارد؟ چرا؟ ب. «أعتدنا» را تجزیه کنید.

أ. لقد زينّا ...: جمله جواب قسم مقدّر و محلی از اعراب ندارد.

ب. اعتدنا: ماضی، صیغه ۱۴ باب افعال.

* «تبارك الذى بيده الملك وهو على كل شيء قدير * الذى خلق الموت والحياة ليبلوكم أيكم أحسن عملاً وهو العزيز الغفور»

۱۰. أ. نقش کلمات مشخص شده را بیان کنید. ب. کلمات «تبارك» و «يبلو» را تجزیه نمایید. (ملک: ۲۱) (ع: ۳: د: ۳)
أ. الذى بدل از الذى اول. الغفور: خبر دوم.

ب. تبارك: ماضی، مبنی، غیر متصرف، فعل، صیغه اول. يبلو: فعل مضارع، معرب، منصوب به أن مقدّمه، صیغه اول.

* «ما أنت بنعمة ربك بمجنون وإن لك لأجراً غير ممنون» (قلم: ۳ و ۲) (ع: ۱: د: ۲)

۱۱. أ. متعلق «بمجنون» چیست؟ توضیح دهید. ب. تقدیم «لك» بر «أجراً» جوازی است یا وجوبی؟ چرا؟

أ. بمجنون: با توجه به اینکه مجنون خبر است و در کلام منفی، باء زائده است و متعلق نمی خواهد.

ب. تقدیم «لك» وجوبی است به جهت دخول لام ابتدا بر اسم.